

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH

HUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

DONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SENMANA

10 céntims cada número per tot Espanya

Números atrassats 20 céntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre, Espanya, 3 pessetas
Cuba Puerto Rico, y Extranjer, 5

FILOSOFÍA CARBONERA

—Tira, tira aygua, que d'aixó de l'inspecció municipal encare n'hi ha per días.

CRÓNICA

No 's necessita ser metje pera ferse càrrech de l'existència de certes malalties que lo mateix poden afectar al individu que á determinadas entitats. Per son aspecte general, pels fets anormals que realisan, per una que altra manifestació morbosa 's coneix desseguida qui no te la salut completa. Y si 'l subjecte observat es un periódich, encare mes. Perque 'ls periódichs vivim d'ensenyar la llengua, y mirant la llengua es com se descubren la major part de las malalties.

Aquí tenen *El Imparcial* de Madrid: cada día la treu, y cada día la te mes bruta.

Es el periódich arlequí per excelencia, pel qual tot l'any es Carnestoltas. ¡Si 'n muda de vestits! ¡Si 'n fa de contorsions!...

Desde que va perdre la brújula dels ideals y de las creencias que li donavan certa respectabilitat, se pot ben dir que no sab per quins mars navega. Es demócrata y reaccionari á la vegada, enemich y amich de tots els governs, blanch y negre, roig y morat, regenerador y despilfarrador, guerrero y pacífich... en una paraula: es un neurótich en tota la extensió de la paraula.

Asseguran que fá una gran tirada y que de aixó 's preval pera pretendre tenir vara alta en materia de dirigir las corrents de l'opinió pública. Si un periódich pretén medir la seva influencia pel número d'exemplars que coloca y no per l'obra que realisa, haurém de ferli present que als pallassos que treballan en la plassa pública casi may els falta un rotllo ben atapahit de gent que acut á veure las sevas xavacanadas. Tal volta la gran tirada de *El Imparcial* reconegui aquesta mateixa causa... Hi ha tants badochs en aquesta Espanya gandula y degenerada!

Y l'arlequí de la premsa pica tant alt que fins aspira á que adjudiquin al séu propietari una cartera de ministre. ¡Quina llástima qu' en Silvela no arrodoneixi 'l ministeri colmant aquesta noble ambició!... Ab un Villaverde pera fer plorar y ab un Gasset pera fer riure, 'l govern silvelista ompliria las necessitats mes contraposadas: no n' hi hauria un altre al mon que pogués comparárseli.

*
*
*

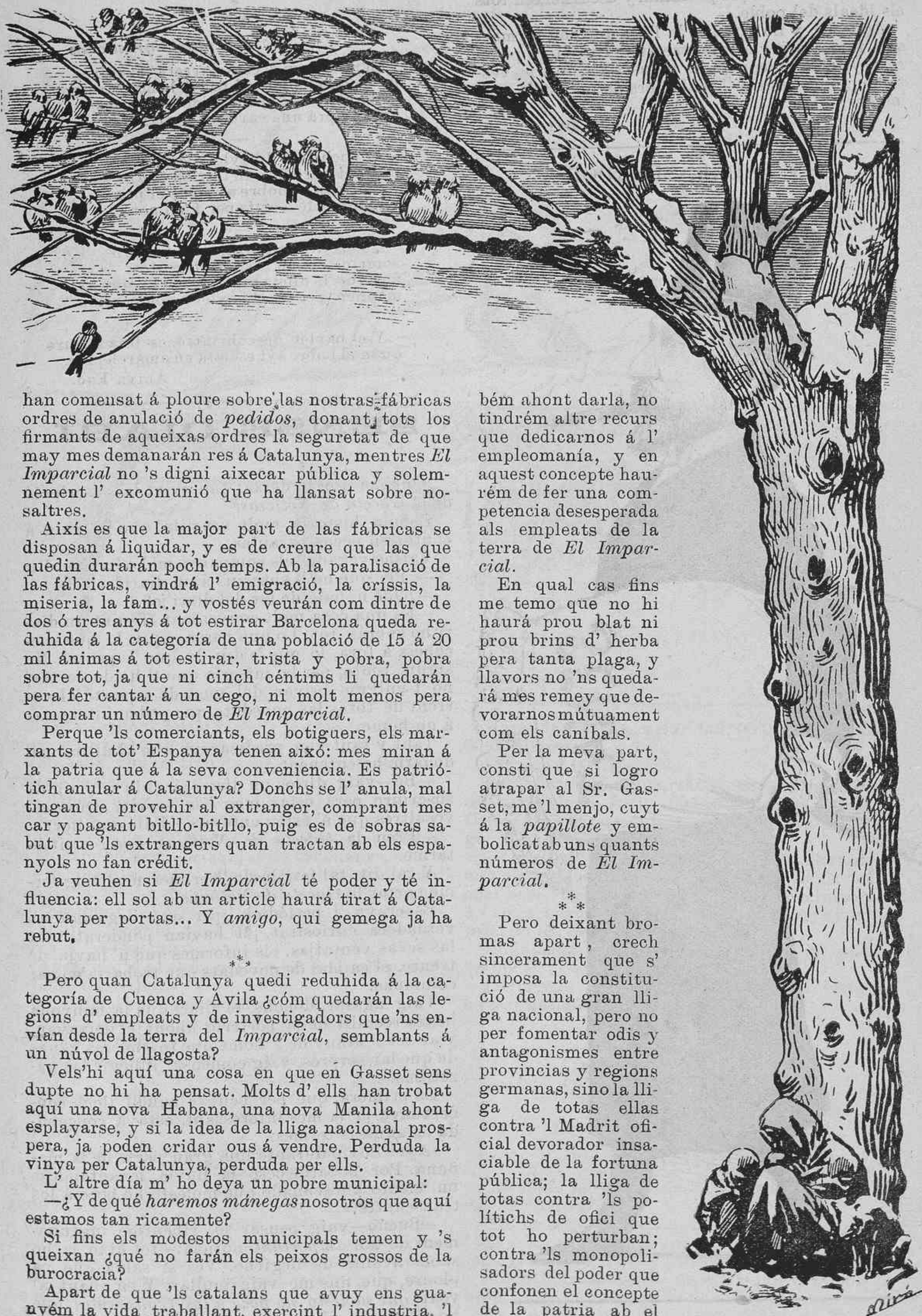
Y no 's creguin: en Gasset se l' ha guanyada la cartera per la qual suspira desde fa tant temps.

L' altre día va posar el curullá la mesura de las sevas aspiracions ab un article contra Catalunya que revela una altesa de miras abrumadora. ¡Y quina intenció de toro de Miura no té 'l tal article!... Tots els cataláns al llegirlo ens hém tornat grochs com la cera, ens hem posat á tremolar com la fulla al arbre, hem caygut de genollons y plegant las mans hem implorat misericordia, cantant á coro aquells versos de la sarsuela:

«No me mates... no me mates...
déjame vivir en paz.»

Calculin si tenim ganas de que *El Imparcial* ens perdoni y 'ns dispensi de nou els favors de sa poderosa gracia, que no hem vacilat en adoptar un aire *sarsuelero* per arribarli fins á lo mes fondo de las entranyas. Ab tot y tenir tan apegó al nostre matern llenguatge, hem probat d'enternir á *El Imparcial*, usant el *dialecte* castellá. Ab aixó sols demostrém que sentim la humillació dels vensuts.

Deu vulga que de aquesta 'ns en aixequém. Desde que *El Imparcial* va insinuar la idea de constituhir una lliga nacional contra 'ls productes catalans, de todas las provincias d' Espanya

han comensat á ploure sobre las nostras fábricas ordres de anulació de *pedidos*, donant tots los firmants de aqueixas ordres la seguretad de que may mes demanarán res á Catalunya, mentres *El Imparcial* no 's digni aixecar pública y solemnement l' excomunió que ha llansat sobre nosaltres.

Aixís es que la major part de las fábricas se disposan á liquidar, y es de creure que las que quedin durarán poch temps. Ab la paralisació de las fábricas, vindrá l' emigració, la crísis, la miseria, la fam... y vostés veurán com dintre de dos ó tres anys á tot estirar Barcelona queda reduhida á la categoria de una població de 15 á 20 mil ánimas á tot estirar, trista y pobra, pobra sobre tot, ja que ni cinch céntims li quedarán pera fer cantar á un cego, ni molt menos pera comprar un número de *El Imparcial*.

Perque 'ls comerciants, els botiguers, els marxants de tot' Espanya tenen aixó: mes miran á la patria que á la seva conveniencia. Es patriótic anular á Catalunya? Donchs se l' anula, mal tingan de provehir al extranger, comprant mes car y pagant bitllo-bitllo, puig es de sobras sabut que 'ls extrangers quan tractan ab els espanyols no fan crédito.

Ja veuhen si *El Imparcial* té poder y té influencia: ell sol ab un article haurá tirat á Catalunya per portas... Y *amigo*, qui gemega ja ha rebut.

***

Pero quan Catalunya quedi reduhida á la categoria de Cuenca y Avila ¿com quedarán las legions d' empleats y de investigadors que 'ns envían desde la terra del *Imparcial*, semblants á un núvol de llagosta?

Vels'hi aquí una cosa en que en Gasset sens dupte no hi ha pensat. Molts d' ells han trobat aquí una nova Habana, una nova Manila ahont esplayarse, y si la idea de la lliga nacional prospera, ja poden cridar ous á vendre. Perduda la vinya per Catalunya, perduda per ells.

L' altre día m' ho deya un pobre municipal:

—¿Y de qué *haremos* *mánegas* nosotros que aquí estamos tan ricamente?

Si fins els modestos municipals temen y 's queixan ¿qué no farán els peixos grossos de la burocracia?

Apart de que 'ls catalans que avuy ens guanyém la vida treballant, exercint l' industria, l' comers, las arts y 'ls oficis, una vegada no tro-

bém ahont darla, no tindrem altre recurs que dedicarnos á l' empleomanía, y en aquest concepte haurém de fer una competencia desesperada als empleats de la terra de *El Imparcial*.

En qual cas fins me temo que no hi haurá prou blat ni prou brins d' herba pera tanta plaga, y llavors no 'ns quedará mes remey que devorarnos mútuament com els caníbals.

Per la meva part, consti que si logro atrapar al Sr. Gasset, me'l menjo, cuyt á la *papillote* y embolicat ab uns quants números de *El Imparcial*.

**

Pero deixant bromas apart, crech sincerament que s' imposa la constitució de una gran lliga nacional, pero no per fomentar odis y antagonismes entre provincias y regions germanas, sino la lliga de totas ellas contra 'l Madrid oficial devorador insaciable de la fortuna pública; la lliga de totas contra 'ls polítics de ofici que tot ho perturban; contra 'ls monopolisadors del poder que confonen el concepte de la patria ab el concepte de la propia

Giró

panxa, contra 'ls que profanan y escarneixen tots els ideals del poble.

Aquesta, y no altra es la lliga que deu formar-se á tota costa y á tota pressa... Una lliga poderosa y forta no contra 'ls industrials que 'ns vesteixen, sino contra 'ls caballers de industria que 'ns despullan.

P. DEL O.

EN NADAL, SENADOR

—¡Al últim 'hauré trobat un lloch ahont poguer dormir tranquilament!

*
* *

L' últim Carnestoltes

El pobre avi s' está darrera 'ls vidres bo y contemplant el pas dels mascarots. El baylet, á sos peus, pidola céntims per comprá una carota de cartró.

Al poch rato 'l baylet alegre torna portant al rostre un tétich *cap de mort*; y s' acosta al pobre avi fent el papu, esbalotantlo á crits per ferli por.

Ab els ulls enfonzats, la *calavera* somriu com un Misteri neguitós; fins que 'ls ullets vidriosos del pobre avimouhen, per fi, al baylet á compassió...

Y el baylet, descobrintse, esclata á riure quan el pobre avi esclata en amarch plor.

ALTER EGO.

SENSE DIARI

¿Que per qué hi deixat tan aviat la suscripció de la *Gaceta de Noticias*?

Es una historia molt senzilla, que 'ls vaig á contar en pocas paraulas.

Varias vegadas els companys m' ho havían dit:

—¿Per qué no 't suscrius á un diari?

—¿Qué n' haig de fer del diari jo?

—Es una cosa molt convenient. Tenint un diari ho sabrás tot. Lo que passa aquí, lo que succeheix á fora, lo que 's diu, lo que 's pensa. No siguis tonto; per la miseria que t' ha de costar, no 't vulguis privar del gust de posarte al corrent de todas las novedats que poden interessar á un home.

Tant y tant van predicarme, que al últim van donarm'ho entenent.

—Bé—vaig dirlos un dia:—¿á quin m' haig de suscriure pera estar mes ben servit? ¿Quin es, vosaltres que n' estéu enterats, el diari millor?

—Pren la *Gaceta de Noticias*—van contestarme.

Y tal dit tal fet: desde 'l primer mes vaig fer-me portar la *Gaceta de Noticias*.

Esperava 'l periódich ¿per qué negarho? ab verdadera curiositat. ¡M' havían ponderat tant las sevas ventatjas, els informes que n' havia de treure, el caudal de novedats que trobaria en sas columnas!

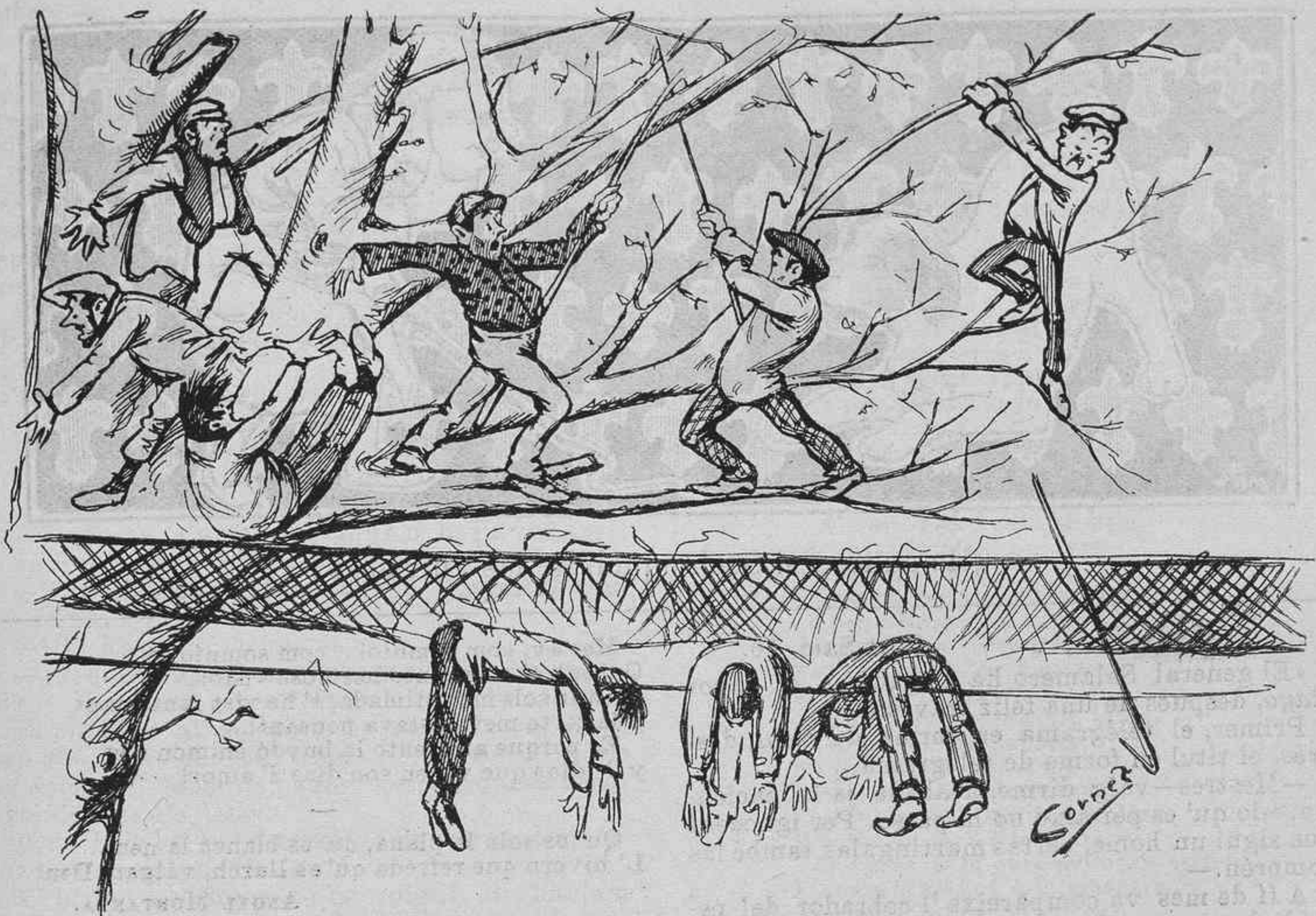
Vaig agafar, donchs, el diari que la minyona havia recullit de la porteria ahont el deixavan, y ab tot l' afany de l' home que té sinceras ganas de quedar sorprés, vaig comensar á llegir las gazetillas.

La primera, que per ocupar aquell lloch conceptuava jo la mes interessant, estava concebuda en aquests termes:

«Ayer llovió durante una gran parte de la mañana. Por la tarde cesó la lluvia, levantándose un viento huracanado que molestó no poco á los transeuntes.»

—Bueno—vaig pensar jo, rihentme ingenuament de tan *important* noticia:—tot aixó ja ho sabia avants de llegirho. Ves si sabia que va ploure, que fins me vaig mullar. Y en quant al vent *que molestó no poco á los transeuntes*, que ho diguin las dugas brossas que 'm van, entrar al ull, que per cert encare 'm cou.

ELS ESQUILA-ARBRES

Las posiciones elevadas
sempre han sigut exposadas.

Al día següent torno á obrir la *Gaceta de Noticias*, y 'm trobo ab aquesta:

«Mañana, con motivo de ser el santo de Su Magestad el Rey...»

—¡Qué!—vaig pensar:—¿volst'hi jugar que ara dirá que á Montjuich farán salva?

¡Justa! «...de Su Magestad el Rey, el castillo de Montjuich hará las salvas de ordenanza.»

—Si totas las noticias que 'l diari 'ns dona son com aquesta—'m deya entre mí,—no es fácil que las sorpresas m' impresionin gayre.

Un día—recuerdo molt bé qu' era dilluns—lleigeixo en la *Gaceta*:

«Ayer visitó al Gobernador civil el señor don José María Nadal.»

Vé 'l dimars y torno á llegir:

«Ayer visitó al Gobernador civil el señor don José María Nadal.»

Rebo 'l diari del dimecres, y altra vegada:

«Ayer visitó al Gobernador civil el señor don José María Nadal.»

Jo no sabía quí era aquest bon senyor, pero lo que jo pensava:

—Vet'aquí que si ara á aquest fulano se li ocurreix visitar al Gobernador cada día, ja tenim gazetilla per tota una eternitat. Y al cap de vall ¿qué n' haig de fer jo de las sevas visitas?

Aburrit de la secció de noticias locals, que si fa ó no fa totas eran de la mateixa importancia, vaig volguerme enterar del moviment de la *bolsa*.

Busco la columna de las cotisacions y 'm trobo ab aquests *luminosos* datos:

«Municipal viejos, 00'00.

Idem nuevos, 00'00.

Norte de España, prioridad, 00'00 operaciones; 00'00 dinero.

Francias, 00'00.»

Totas las noticias bursátiles anavan pel mateix estil: «Roda á Reus, 00'00.—Orenses, 00'00.—Compañía Trasatlántica, 00'00.—Canal de Urgel, 00'00...»

—Gira full—vaig dirme, aturid davant d' aquells regimentz de zeros:—fugim de la *bolsa* com hem fugit de las gazetillas y concretemnos á lo que, segons la gent, es lo únich que avuy té interés: els *partes* telegráfichs.

El desengany qu' en aquest rengló m' esperava no 's pot explicar sino palpantho.

Lo primer que se 'm presenta á la vista es aquest notición sensacional:

ULTIMA HORA

ALARMA EN PARÍS

¿Qué será?

(De nuestro redactor especial).

París 14 á las 6'30 mañana

(Recibido por cable desde Marsella, con 52 horas de retraso).

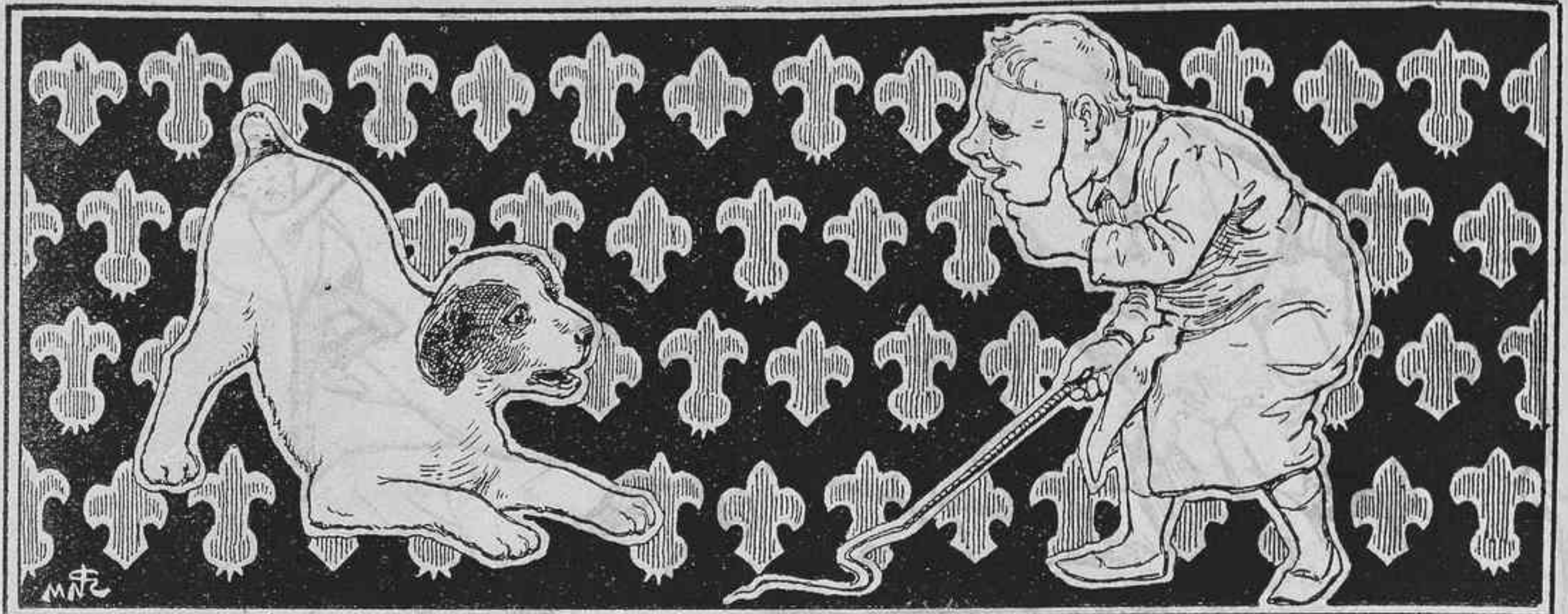
«Reina alguna alarma. Se ignora el motivo.»

Es á dir, mitja columna de *salsa* en letras grossas, per acabar no dihent res... en letras petitas.

A continuació venia un altre *parte*, ahont la broma estava combinada de diferente manera.

EN PORT-SAID.—EL VAPOR «RAYO.»—EL GENERAL SALAMERO.—TRAVESÍA FELIZ.»

ENTRE AMICHS

—¿Ma cunosses? Soch aquell de las xurriacas.

Port-Said, 16.

«El general Salamero ha llegado en el vapor *Rayo*, después de una feliz travesía.»

Primer, el telégrama en forma de títul; després, el títul en forma de telegrama...

—Mestres—vaig dirme, acabada ja la paciencia:—lo qu' es per aixó no hi passo. Per ignocent que sigui un home, certas martingalas també las compren.—

A fi de mes va compareixe 'l cobrador del periódich.

—Deu lo guard. Venía per...

—Está molt bé—vaig dirli jo, presentántmeli ab tots els diaris del mes y unas balansas:—¿Veu? No digui que no procedeixi ab legalitat.—

Y pesant el paquet de paper á la vista del cobrador, vaig donarli 'ls quartos.

—Tres lliuras, á cinch céntims la lliura, quinze céntims. Aquí van.

—Pero ¿qu' es aixó?—va exclamar l' home, mirantse 'ls diners que li posava á la má.

—El valor del diari, pagat á pes de paper. No puch apreciarlo de cap mes manera.—

Y vels'hi aquí explicat perquè hi deixat de ser suscriptor de la *Gaceta de Noticias*.

A. MARCH.

FEBRER

Qu' es sola la plana, qu' es blanca la neu!...
L' hivern que refreda qu' es llarch, válgam Deu!...

Y com vos anyoro paissatjes florits,
matins d' alegria, perfumadas nits!...
Y com vos anyoro, inmensas blavors,
aiguas sorollosas, aucells xiscladors!...
Ay quina alegria no més de pensar
que un' altra vegada vos podré gosar!

Si ella m' estima y 'ns compreném bé,
á la Primavera, que ditxós seré!...
Ab desitj de viure, deixant la ciutat
sortirém á l' ayre, á la inmensitat...

Y allá, entre l' arbreda com las aus del cel,
veurém, dolsa amiga, cumplert nostre anhel!

Mes ay, com somnio!... com somnio jo!...
Qui sab si existeixes hermosa visió!...
Tant sols ma estimada, t' he vist fantasiant
y ja ferte meva estava pensant!...
Es perque ara sento la buydó en mon cor
y 'ls días que venen son días d' amor!

Qu' es sola la plana, qu' es blanca la neu!...
L' hivern que refreda qu' es llarch, válgam Deu!

ANGEL MONTANYA.

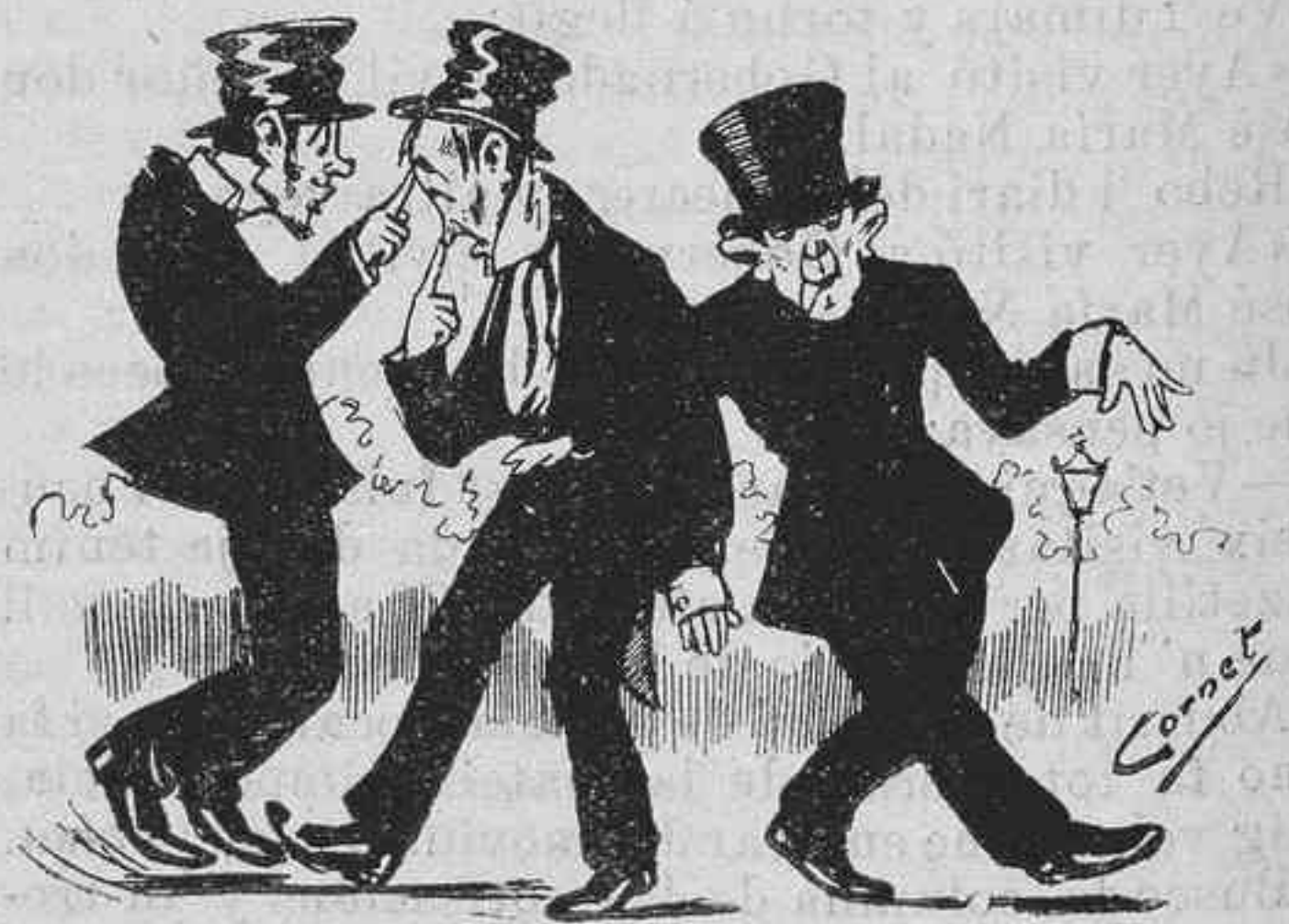
ESPECTACLES PUBLICHS

Vaja, diguin lo que vulguin els seus detractors, el tranvia eléctrich cada día va resultant més divertit.

A pesar del poch temps que fa que funciona, ¡ab quina facilitat s' espatlla y ab quín salero fastidia al públich!... ¡Es una delicia!

Dimars á la tarde ho havían d' haver vist. Va descompondres el fil conductor al encreuament de la Ronda ab el passeig de Gracia, y ¡n' volen de cotxes aturats per aquells encontorns! De la

GENT MUDADA

En Xerrapeta,
l' Ayrós y l' Gall.
(Tres elegancias
sortint del ball.)

Pajarera al kiosco de Canaletas vaig contar-ne quaranta.

Apressurem-nos á ferho constar. La empresa, en aquest cas concret, té una disculpa: el dia anterior s' havia trencat el fil en el mateix siti, ab el consegüent paro de cotxes, y 'l públich ho havia tolerat pacientment.

Y es clar.—Si 'l dilluns va interrómpres el servey y tot va acabar guapo guapo,—devia dirse l' empresa—¿per qué 'l dimars no s' ha de tornar á espatllar? ¿Quin privilegi ha de tenir un dia sobre un altre?—

El passatjer ja ho sab. El tranvía s' ha establert pel negoci de la companyia, y no per comoditat del públich.

Y si no, que ho pregunti á qualsevol cobrador y se 'n convencerá desseguida.

Dimars, durant el paro de *autos*, vaig presenciar cóm se sentava l' original jurisprudencia.

—Escolti—deya un passatjer, alarmat al veure la durada de la detenció—¿que n' hi ha per molt d' aquest encallament? Miri que jo vaig depressa.

—Si va depressa, baixi: ningú 'l fa estar aquí per forsa.

—Oh! Es que jo hi pagat.

—¿Y qué? També la companyia ha pagat els fils, y ja ho veu, tot sovint se li espatllan.—

El públich, al pagar, no ha adquirit cap dret; cap absolutament. Al contrari: ha complert ab un deber; el deber de pagar, qu' es el més espanyol de tots els debers.

¿Que 'l bitllet que á cambi dels deu céntims s' entrega al viatjer diu...

El bitllet que digui lo que vulgui. ¡Si havíam de fer cas y creure al peu de la lletra tot lo que diuhen els impresos, desde la Constitució als prospectes d' arrenca-caixali, estaríam ben ennavagats, com hi ha món!

Per xó 'ls cobradores del tranvía, probablement allissonats per l' *Inglés*, encare no puja un passatjer corran desseguida á presentarli 'l talonet.

—Qui cobra, descansa— deuhen pensar ells:— ara que aquest ha afluixat la mosca, que passi lo que vulgui. Lo qu' es els deu céntims que han entrat al sanatoxo, no 'n tornan á sortir ni que ho mani 'l Tribunal Suprém apoyat per l' arcalde de barri.

Sembla que lo just, lo equitatiu, lo racional foia que quan per culpa de l' empresa el passatjer no pot continuar el viatge fos retornat l' import del bitllet. Servey que no 's presta ¿per qué s' ha de pagar?

Pero la companyia del tranvía no ho entén aixís y 's guarda 'ls deu centimets tant si 'l viatge 's fa com si queda interromput, apoyantse filosóficamente en aquesta rahó sutilíssima:

—Al admetre'l á vosté en el meu cotxe—diu al passatjer—¿á qué m' hi compromés jo?

—A portarme á la Travessera.

—Pues vosté segui y calli, que á la Travessera 'l portaré.

—Pero ¿quán m' hi portará, detinguts d' aquesta manera? ¿D' aquí deu ó dotze horas?

—¿Per qué no? ¿Per ventura 'l bitllet marca que li haji de portar en tants ó quants minuts?

Ab arreglo á aquesta lógica, ja ho saben.

—¿Quánt hi ha d' aquí á Gracia?

—A peu, un quart.

—¿Y en tranvía eléctrich?

—Segons: pot haverhi cinch minuts, un' hora, tres senmanas... Tot depén de l' importancia de l' averia.

MATÍAS BONAFÉ.

BALL DE MÁSCARAS D' UN RESULTAT

AMIGA D' UNA CARTA Á UN ALTRE

Amiga Carta: Hi rebut la teva estimada Paula y ara que tinch la contesta poca feyna vaig á darte.

Sabrás, donchs, que l' altre ball vaig aná al dia de máscaras, disfressada de Liceu al teatro de xulapa y m' estava tan manton el be que á sobre portava ab un cap de flors al ram y unas pessetetas blancas de cinch sabatas als peus que per allá hont jo passava tots els cossos elegants ab el meu home 's fixavan y fins de butxacas dolsas me 'n omplian las paraulas.

Al comensá 'l primer tipo un vals ak mi va agafarse y com va semblarme un nap de molts senyors, pots pensarte ab quin bras vaig darli 'l gust per lluhir la meva gracia. Tot ballant la seva historia em va fer la americana y esplicant que per 'llá terra hi tenia molta Habana, ell prou ab la meva ma la seva esquena buscava en tant que ab las pessigollas jonolls em feya á las camas.

Després de la part primera l' home 's va ficá á la máscara de que jo 'm tragués el cap enamorat de la barba que tinch á sota el clotet.

Ab veu de cara escaldada li vaig dir que si volia contemplar la meva gata m' havia d' acompanyar allavors á las patatas á menjar un Restaurant ab bifftech, uns quans espárrechs, una ampolla de llagosta y un plat de Champany ab salsa.

Al esplicarli aquest bras ell el seu *menú* separa ab lo ninot esbarat

lo mateix que un cap de marbre, fins que va escorre la quia ab el bulto entre las camas.

¡Quina noya mes gran, pega, y quin final á la planxa!

Aquell principi que jo tan senyó me 'l figurava, ab un carrer á la má ja fa uns quants dias que passa pel meu cabás; ja pots veure si vaig está de escombriayre; ¡un cop que vaig al Liceu agafo una desgraciada!

Adeu; amiga com vulguis de ta disposa

Mariana.

La copia per

J. STARAMSA.

LLIBRES

ODAS per E. MARQUINA.—Ser poeta, y poeta de fibra en los actuals temps prosaichs y acanallats, es cosa que desperta simpatias: consagrar la inspiració als ideals mes purs, als sentiments mes nobles, fita la mirada en l' esdevenir y preocupantse de las lluytas de la humanitat; sentir fundament la natu-

ralesa en tota la seva extensió desde'l camp que somriu fins al home de cor vibrant que dona impuls al progrés, ja es mes que simpàtic, es consolador.

E. Marquina 's pot dir que naix avuy a la vida literaria: no crech que haja complert encare sos 20 anys, y camina ab pas segur, com un home fet y bragat en lo cultiu de la poesia. No admiróm tant sa precocitat assombrosa, com la sana maduritat dels fruïts que produheix, dignes de ser considerats en absolut, y no en relació ab la juvenesa del poeta. Exemple vivent del conegut aforisme «Poeta nascitur», no son ja promesas lo que dona, sino realitats hermosíssimas.

Son llibre d' *Odas* es una magnífica targeta de presentació en las altas esferas literarias: s' observa en ellas el vol segur y enlayrat de l' áliga jove, que 's complau remontantse y abarcant ab sa mirada serena lo que no poden veure ni veurán may els que rastrejan, els que no tenen alas y alas fortas y poderosas per mantenirse ben amunt, en las regions dominants y puras de la llum.

Si en Marquina es catalá, com tinch entés, podrá gaudirse de haver portat a la llengua castellana ja que no formas novas, novas maneres de emplearla com instrument de poesia. Manuel de Cabanyes va ferho xeixanta anys enrera ab sas clássicas composicions que no han tingut desde llavors qui las igualés. Marquina no emplea com el gran poeta vilanoví la forma horaciana: es mes modern, mes lliure, més calent de sinceritat, mes fácil, encare que no tan correcte; té una abundó inextroccable de ideas, de pensaments, de imatjes, y las prodiga sense esfors en sos versos expontanis y eloqüents. Mes cal dir qu' es la seva una eloqüencia exempta de rimbombancias y de buydors, ans sempre nutrida, sobria y vigorosa.

Per aixó refuig la rima aconsonantada, tan fácil de manejar en la llengua castellana, pero tan propensa a emportarse'n al poeta arrastrat per la música del vers: els que escriu en Marquina son assonantats ó enterament lliures pero ben modelats y palpitants de vida.

Versos a la catalana escrits en un castellá castís. Versos, que s' atenen mes al pensament que a la música. Versos, en fi, sagellats ab un caràcter molt accentuat y personal.

Qui aixís inaugura sa carrera se fa ben digne de la felicitació que de tot cor li enviém.

LOS SUICIDIOS EN CATALUÑA Y EN GENERAL EN TODA ESPAÑA por D. AMBROSIO TAPIA y GIL. — Es un llibre curiosíssim que pot servir de base pera un gran estudi de la materia. Lo digne president de sala de la nostra audiencia ha apurat, pot dirse, la estadística dels suicidis ocoreguts en aquests últims anys, classificantlos segons las circunstancias personals dels suicidas y las causas probables de sa funesta determinació. Aquest treball revela una laboriositat y un esperit d' ordre dignes de aplauso, y d' ell els sociólechs, juristas y moralistas poden deduirne conseqüencias molt profitosas.

De desitjar seria que'l mateix Sr. Tapia, que tanta ilustració atresora, abordés aquesta qüestió interessant en un segón volúm.

RATA SABIA.

PRINCIPAL

Además de las funciones de dissaptes y diumenjes, entre senmana s' endona alguna que altra a benefici dels actors de la companyia. En una de aqueixas s' estrená la comedieta en un acte y en vers, titulada *Lo cautiret de vidre*, original de D. Lluís Millá.

L' obra resulta algún tant endarrerida, pero en-

treté y 's distingeix per sa esmerada versificació y pel coneixement que te l' autor de las taulas, lo qual no te res de particular, dats los molts anys que fá que las trepitja.

En l' execució 's distingiren la Srta. Guitart y 'ls Srs. Balmanya y Morató. L' autor signé cridat a la escena.

ROMEA

En espera del estreno de *La nevoda*, de 'n Teodor Baró, s' ha posat en escena la pessa en un acte *La planzadora*, original del jove escriptor D. Jascinto Capella. Es una obreta aixerida, encare qu' en certs

MASCARADA BARCELONINA

Disfressas de tot l' any

passatjes resulta una mica exagerada. El públich la va rebre bé y va riurehi molt.

TÍVOLI

En los días festius funciona en aquest teatro una companyia dramática de la qual ne forma part l' aplaudida primera dama D.ª Concepció Ferrer.

El públich s' hi deixa caure, sobre tot el dia que 's representa algun d' aquells celebrats melodramas que constituïan el repertori del malaguanyat actor D. Anton Tutau.

Sempre 'l públich será amich de las emocions fortas.

NOVEDATS

En la funció organísada per l' Associació de la Prempsa, la Mariani 'ns feu saborejar els primors d' una comedia en un acte titulada *El matrimonio d' Alberto*, qu' es una sátira molt escayent y sabrosa de la frivolitat de certa part de la joventut. Inútil dir que signé interpretada de una manera exquisida.

**

Mamma es el titul de una hermosa comedia del dramaturg Marco Praga. Producció ben concebuda y molt equilibrada, está escrita ab vigorosa sobrietat, y ofereix una tesis molt humana ab una claretat y precisió que no s' obscureixen un sol moment

Qualitats son aquestas propias solzament dels autors que dominan l'art escénich, de aquells que han nascut pera cultivarlo.

Es admirable la simplicitat de medis de que 's val en Praga pera despertar l'interés del públich, fent-lo entrar per complet dintre de l'acció. Fins el desenllás, que per cert sigué molt discutit, es ja que no de un gran efecte dramátich, sumament lògich y acomodat á l'indole de l'obra. Aquella transacció que fan á última hora un marit y una muller que viuhén separats assegurant ab ella la sort y la dita de la seva filla, es realment l'única solució que reclama 'l delicat problema. Per lo que á nosaltres toca 'ns deixá plenament satisfets

Per lo demés l'obra palpita plena de vida y exhalant un fort calor d'humanitat. Lo sentiment matern desconegut per la ley positiva, se sobreposa á las fondas prescripcions d'aquesta, quan la filla al fugir de las pretensions de son pare empenyat en casarla ab un home á qui no estima, va á llansarse desolada als brassos de la *mamma*. ¡Y cóm l'acull aquesta! ¡Ab quina passió!... ¡Ab quín deliri!... Desde llavors desdenyará tot altre amor: deixarà de rebre al seu amant: s'entregarà per complet á la qu' es sanch de la seva sanch, ánima de la seva ánima.

Mes ni aquest somni de redempció es possible per ella. El pare invoca 'ls seus drets y á la *mamma* no li queda mes remey que resignarse. Ho fá; pero consegueix compensar un sacrifici tan dolorós, alcan-

CONSELL Á TEMPS

- No te 'n fihis d' aquest.
- ¿Per qué?
- Quan convida, may fa portar ostras.

sant del pare 'l desestiment del projecte matrimonial á que volia forsar á la seva filla, y la promesa de que en lo successiu rebrá la mare las visitas d' ella.

En l'execució, la Mariani's remontá á una altura envejable. ¡Quina vida doná al personatge de mare amorosa!... ¡Quín esclat, als sentiments materns!.. Y tot aixó lograt sense crits, sense jemechs, sense exageracions de cap mena, en plé domini de la veritat, convertint la ficció en realitat penetrant.—En Paladini compongué com sols ell 'l sab ferho 'l difícil paper de pare, ab sas energias y decaiments, ab sos rigors y sas ternuras.—Y en quant á la Farina, per més que la seva figura no seacomoda massa als papers de ingénua, feu demostració de un art exquisit, caldejat de un sentiment molt fondo. La jove dama te bons exemples al costat y sab seguirlos.

CATALUNYA

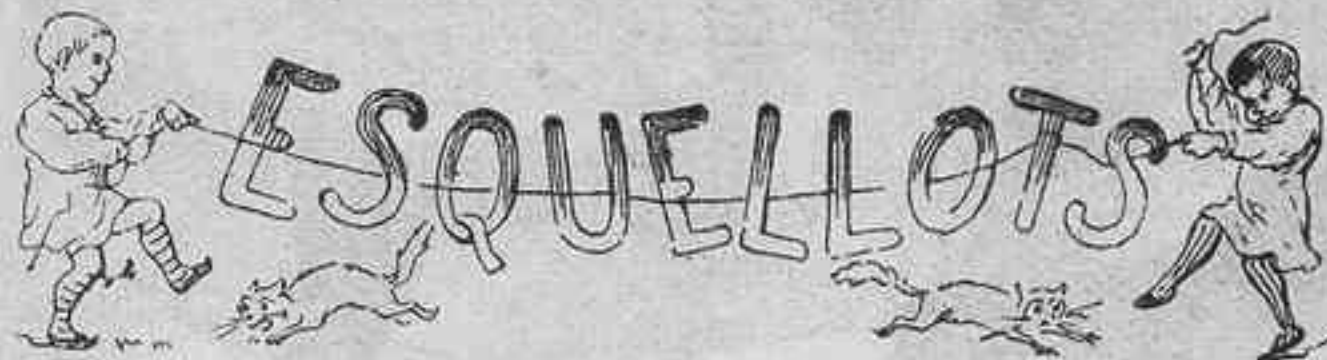
Dimars al vespre s'estrená el sainete *La familia de Sicur*, lletra de 'n Xavier de Burgos, música del mestre Geroni Jiménez. L'obra consisteix en la pintura de alguns epissodis de la familia gaditana que va donar lloch á que s'inventés la paraula *Cursi*.—El quadret te color d' época, revelant la má experta del seu autor. Lo mateix la música, de la qual sobresurt la romansa cursi que canta la Srta. Bordás y una alborotada escena en que las notas animadas de una banda militar se barrejan ab una baralla de senyoras y senyoretas cursis. La generalitat del públich qu' escoltava ab gust, va quedar fret al final, trobant sens dupte l'acció de l'obra molt limitada, y no fentse cárrech de que 'ls propósitos dels autors se reduhiren á pintar un quadrotípich de quaranta anys enrera. Nosaltres preferim aquesta obreta, á moltas que ab tot y ser molt adotzenadas alcanzan un gran éxit y que no fan més qu' estragar el paladar dels espectadors aficionats á las xavacanadas del género xich.

La familia de Sicur sigué ben posada y sobre tot ben vestida, per part de las senyoras que lluhiren mirinyach y 'ls pentinats del temps de la guerra de Africa.

GRAN-VIA

El bautizo, sainete en un acte, original del senyor Cortés ab música del mestre Dobas, es una producció bastant aixerida: no 's pot dir en rigor que sigan novas la major part de las situacions cómicas que ofereix, pero aixís y tot entretingueren agradablement al públich.

N. N. N.

Lo de la vara encare no está resolt: en Silvela's complau fent guar als llaminers de l' un y l' altre bando qu' estiran las mans per agafarla.

Escolti D. Paco: ¿no podría tréurela á pública subasta entre 'ls pretendents, adjudicantla al que 'n dongués mes?

Oh, y encare podría ferse un' altra cosa: rifarla.

A duro 'l bitllet, crech que se 'n despatxarían molts.

La idea es magnífica, ó sino, consúltinlo ab en Villaverde.

«A senador muerto, senador puesto.»

Aixó dirá 'l Sr. Nadal, que 'l passat diumenje va ser elegit per unanimitat en substitució del difunt Sr. Vilaseca y Mogas.

Ja cal que quan se 'n vaja á Madrit se 'n emporti 'l cuixí, porque al palau de D.ª María de Molina s' hi fan unas bacaynas de primera.

Jo fins crech que al Sr. Nadal no l' han nombrat senador sino *cenador*.
Per alló de:—A sopar y á la nona!

LAS ÚLTIMAS CABRIOLAS

Els catalanistas están entussiasmats ab en Romero Robledo, y ab motiu, per lo molt que 'ls ataca.

Vostés trobarán extrany que 'l rebre atachs els posi contents; pero per mica que ho calculin veurán que tenen rahó en alegrarse.

Tota idea es com un timbal: ¿y qué necessita un timbal pera fer soroll sino que 'l toquin?

De manera qu' en Romero Robledo es avuy com avuy el gran timbaler del catalanisme.

¿Y l' expedient sobre l' aygua de Moncada, qué?

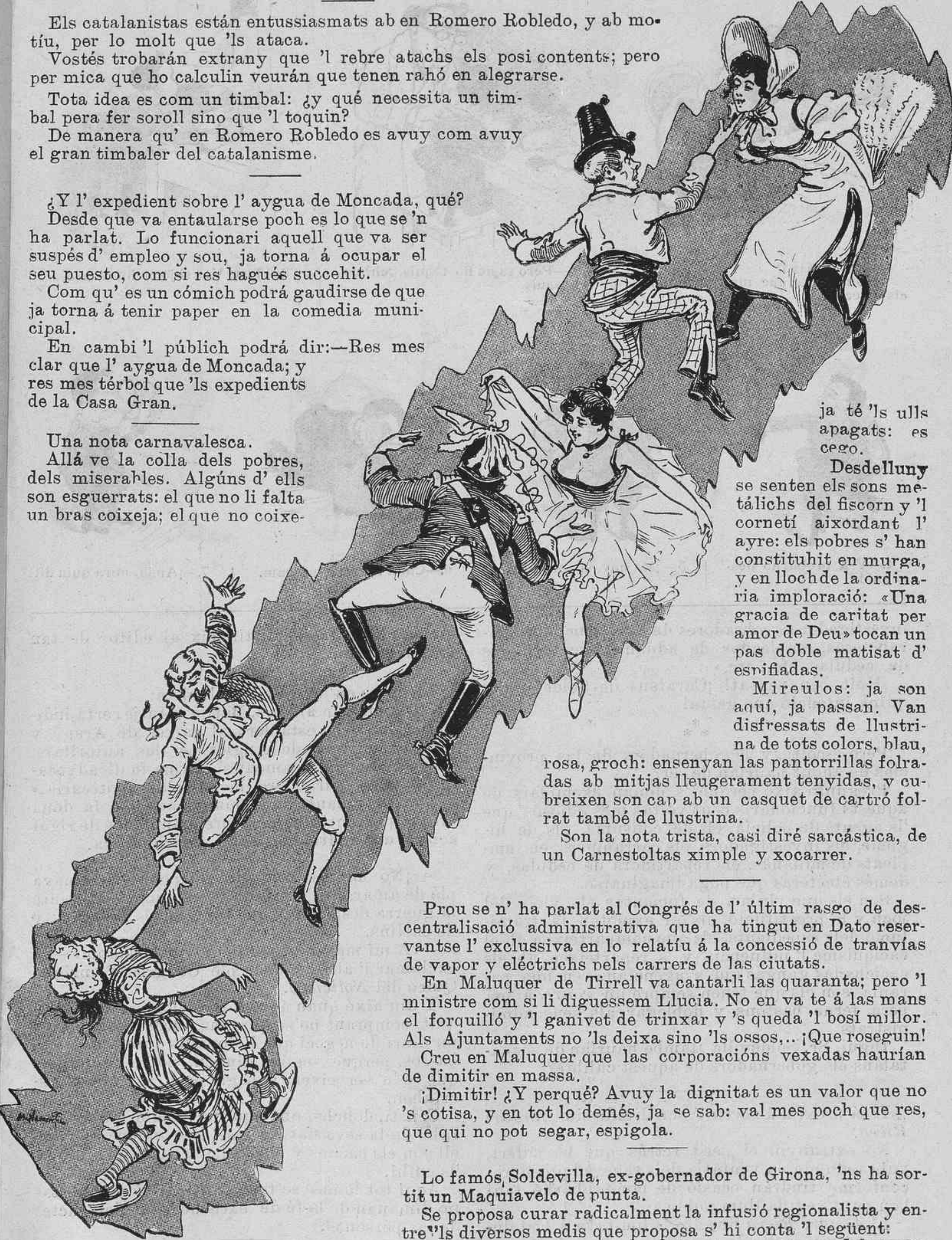
Desde que va entaularse poch es lo que se 'n ha parlat. Lo funcionari aquell que va ser suspés d' empleo y sou, ja torna á ocupar el seu puesto, com si res hagués succehit.

Com qu' es un cómich podrá gaudirse de que ja torna á tenir paper en la comedia municipal.

En cambi 'l públich podrá dir:—Res mes clar que l' aygua de Moncada; y res mes térbol que 'ls expedients de la Casa Gran.

Una nota carnavalesca.

Allá ve la colla dels pobres, dels miserables. Algúns d' ells son esguerrats: el que no li falta un bras coixeja; el que no coixe-

ja té 'ls ulls apagats: es cego.

Desdelluny se senten els sons metàlics del fiscorn y 'l cornetí aixordant l' ayre: els pobres s' han constituhit en murga, y en llochde la ordinaria imploració: «Una gracia de caritat per amor de Deu» tocan un pas doble matisat d' esnifiadas.

Mireulos: ja son aquí, ja passen. Van disfressats de llustrina de tots colors, blau,

rosa, groch: ensenyan las pantorrillas folradas ab mitjas lleugerament tenyidas, y cubreixen son cap ab un casquet de cartró folrat també de llustrina.

Son la nota trista, casi diré sarcástica, de un Carnestoltas ximple y xocarrer.

Prou se n' ha parlat al Congrés de l' últim rasgo de descentralisació administrativa que ha tingut en Dato reservantse l' exclussiva en lo relatiu á la concessió de tranvías de vapor y eléctrichs pels carrers de las ciutats.

En Maluquer de Tirrell va cantarli las quaranta; pero 'l ministre com si li diguessem Lluçia. No en va te á las mans el forquilló y 'l ganivet de trinchar y 's queda 'l bosí millor. Als Ajuntaments no 'ls deixa sino 'ls ossos,.. ¡Que roseguin!

Creu en Maluquer que las corporacions vexadas haurían de dimitir en massa.

¡Dimitir! ¿Y perquè? Avuy la dignitat es un valor que no 's cotisa, y en tot lo demás, ja se sab: val mes poch que res, que qui no pot segar, espigola.

Lo famós Soldevilla, ex-gobernador de Girona, 'ns ha sortit un Maquiavelo de punta.

Se proposa curar radicalment la infusió regionalista y entre 'ls diversos medis que proposa s' hi conta 'l següent:

«Los empleados que ejercen funciones odiosas deben ser de la misma región; por ejemplo: en Cataluña debían ser catalanes; los agentes de policía, los de consumos, de higiene,

Galop final.

1.—¿Qu' es aixó?
—Una cosa que multiplica molt els objectes.

2.—Pero tú no ho toquis, ¿eh? no ho toquis.

3.—Just! Ves si jo no ho tocaré...

4.—Y á probarho desseguida.

5.—¡Ma noy, si aumenta.

6.—Cada lletra te un pam.

7.—¡Anda, mira quin dit!

investigadores, cobradores de contribuciones, carabinieri, empleados de aduanas, repartidores de cédulas, etc., etc.»

¡Molt ben pensat! ¡Caratsus de Soldevilla y quína intenció que gasta!

* *

Pero escolti ¿y 'ls governadors de las provincias de ahont haurían de ser?

Pregunto aixó porque 's donan exemplars de aquests funcionaris cent voltas mes odiosos que 'ls agents de policia, els de consums, els de higiene, els investigadors, els carrabiners, els empleats de aduanas, els repartidors de cédulas, y demés etcéteras que puga imaginarse.

Son els que viuen de fomentar els vicis del joch y la prostitució, els qu' explotan la tramitació dels expedients, els que comparteixen ab el caciquisme l' influencia y 's reparteixen ab els cacichs las gangas que s' agencian... en una paraula, son els que tenen sempre un roure á má pera ferne bastóns y doblegar als seus administrats.

Digui, Sr. Soldevilla ¿també haurían de ser cataláns els governadors de aquest calibre?

Está próxim á sortir l' acreditadíssim *Anuari Riera*.

No extranyin el petit retrás que ha sufert, puig redunda en ventatja dels seus adquiridors, conforme tindrán ocasió de comprobarho tant bon punt vegi la llum pública.

L' *Anuari Riera* fins ara 's limitava á Catalunya; pero á partir de aquest any donará las senyas de tot' Espanya, depuradas ab la exquisida

escrupulositat que distingeix al editor de tan útil publicació.

Llegeixo en un diari catalanista:

«Recomaném als Srs. Batlle y Jutje certa individualia que s' ha establert al carrer de Aragón y que ja fou trata de Inglés per las autoridades, puig segóns públicament s' afirma fa d' advocada, metjesa, curandera, menescala y apotecaria.»

Tots els amants de l' emancipació de la dona crech que sentirán que 's prengan midas de rigor contra una individualia... tan enciclopédica.

—«¡No me quieren por obispo!»—exclamava plé de amargura 'l difunt Urquinaona, al veure la guerra despiadada que li feyan els integros y 'ls carlins.

—«A mí me odian porque soy valenciano!»—vá exclamar l' altre dia en plé Congrés l' insigne Quico del *Noticiero*.

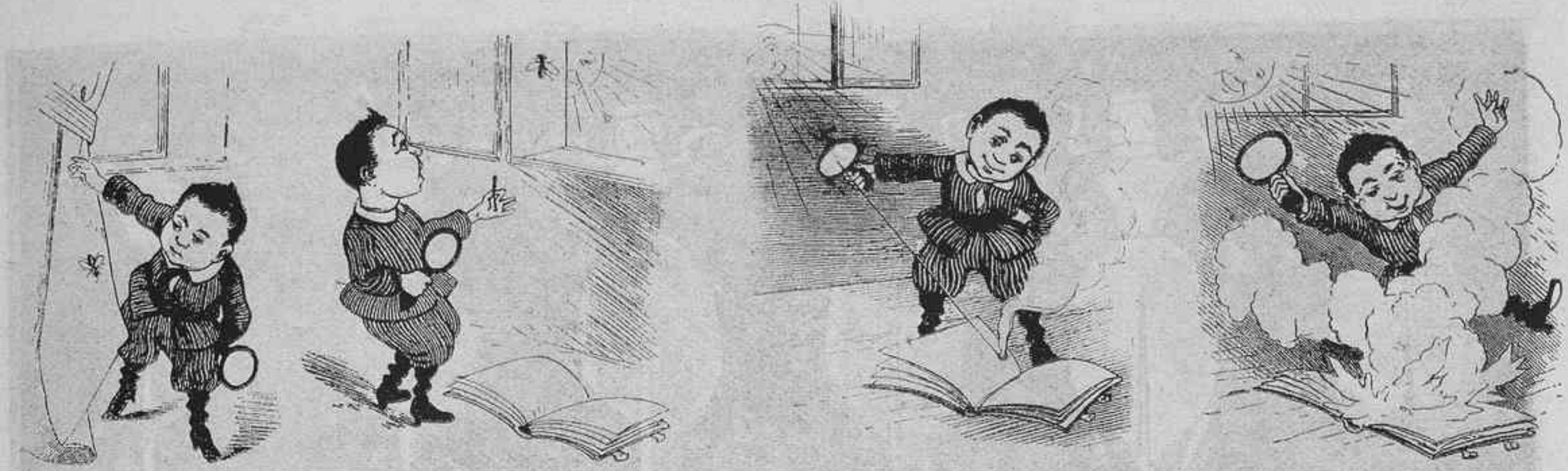
Y diu aixó quan aquí á Barcelona s' ha enriquit, comprant no se quantas fincas y explotant un diari de negoci que li dona 'ls quinsets á cabassos, porque, segóns diuhen, cobra molt dels que se 'n serveixen y paga poch als que l' escriuhen.

Consti, donchs, que aquí no s' odia á ningú en rahó de la seva naturalesa. Mes valenciáns qu' ell son els cacaus y las xufas y no sé que ningú 'ls odíhi.

Aquí tot lo més se tenen antipatias y aquestas no dimanan de la fé de batisme sino dels actes de las personas.

Ha tingut molt bona acullida entre 'ls artistas

Y L' INFANT

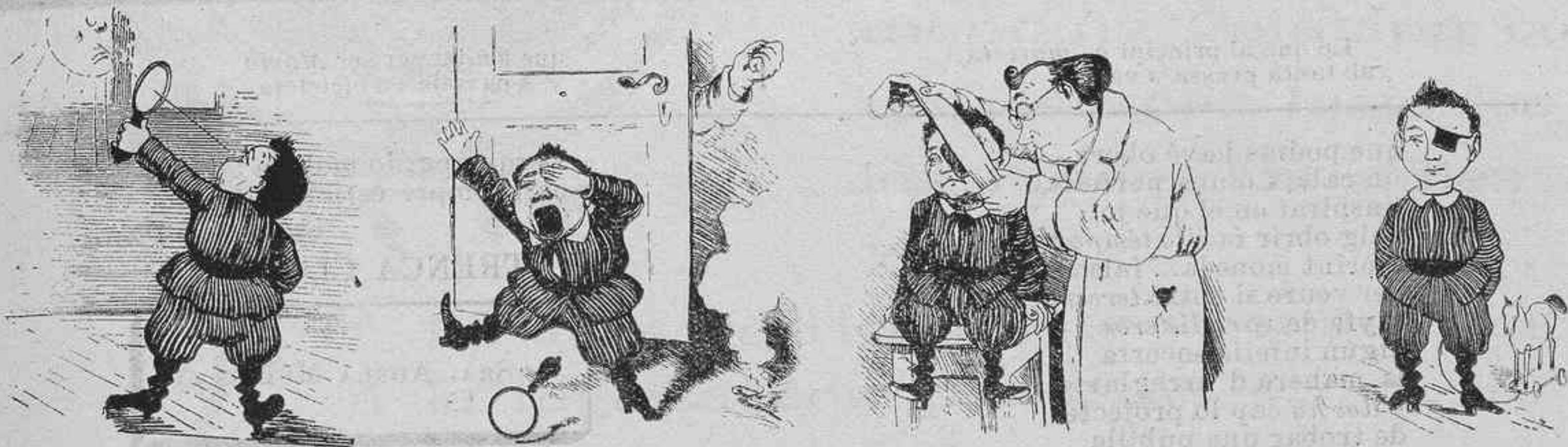

8.—Si podia cas-sar una mosca.

9.—¡Una potal... Sembla una llapidera.

10.—¡Ayay! Hasta,fa fumar el libre.

11.—¡Adiós! Ara s' ha encés.

12.—Veyám el sol si 's veu gayre gros.

13.—¡Hiiii! ¡M' ha cremat l' ull!

14.—¿Ho veus lo que 'ls succeheix als noys que no creuhen?

15.—Vaja, un pis per llogar, per una pila de dias.

l' anunci del concurs que 'ls fabricants de blon-das y puntas Srs. Fiter y Planas han obert oferint un premi de mil pessetas, un altre de cinch centas y un altre de doscentas cinquanta y ademés tres accésits de cent pessetas cada un, als sis millors cartells anunciadors dels richs y sun-tuosos productes de la seva industria.

¡Ala, donchs, artistas! A esmolar l' enginy y á preparar la paleta y 'ls pinzells!

¿Qué no ho saben?

Ja no veurém *La cara de Dios*.

A *Eldorado* 's preparavan per ensenyarla; pero s' han rebut ordres de Madrid prohibintha.

La cara de Dios se posará en escena en lo Tea-tro del Tivoli per la mateixa companyia que va estrenarla en el Circo de Parish. Y aixó no tin-drá efecte fins á entrada d' estiu.

Me sab greu per dos motius diferents: primer per la tardansa, y según per la calor, que farà que vejém *La cara de Dios* una mica suada.

A la casa Cuspinera hem vist exposada una rica colecció de objectes de porcelana, com plats de fantasía, jerrós, bomboneras, barbotinas y altres articles elaborats en la notable fábrika que á la Bordeta posseheix D. Ramón Florensa.

Si 'ls de *El Imparcial* ho arribessin á veure crech que tindrían un gran neguit, al persuadir-se de qu' en aquest y altres productes els cata-láns podém posarnos al costat de las mes acre-ditadas manufacturas extrangeras.

¡Ells sapiguessen tant de fer diaris!...

Llegeixo:

Hi ha á Carcassona una senyora próxima á in-gressar en l' ordre de las Fillas de Sant Vicens de Paul, en la que hi te ja fa temps tres fillas, una de las quals es superiora de un convent de l' ordre.

Y está clar: quan la mare y la filla 's trobin juntas succehirá que d' acort ab la regla, la mare deurá dir á sa filla respectuosament:

—Mare meva!

Y la filla á la seva mare:

—Filla meva!

Vels'hi aquí un cas en demostració de que la vida monástica contribuheix á subvertir l' ordre natural de la familia.

Un xiste del malaguanyat actor Conrat Colo-mer.

—Quants anys te, Pepet?

—Vint y mitj. Ja 'n tindria vintihú si no ha-gués sigut aquella malaltia que 'm va fer jeure sis mesos.

TRENCA-CAPS

XARADAS

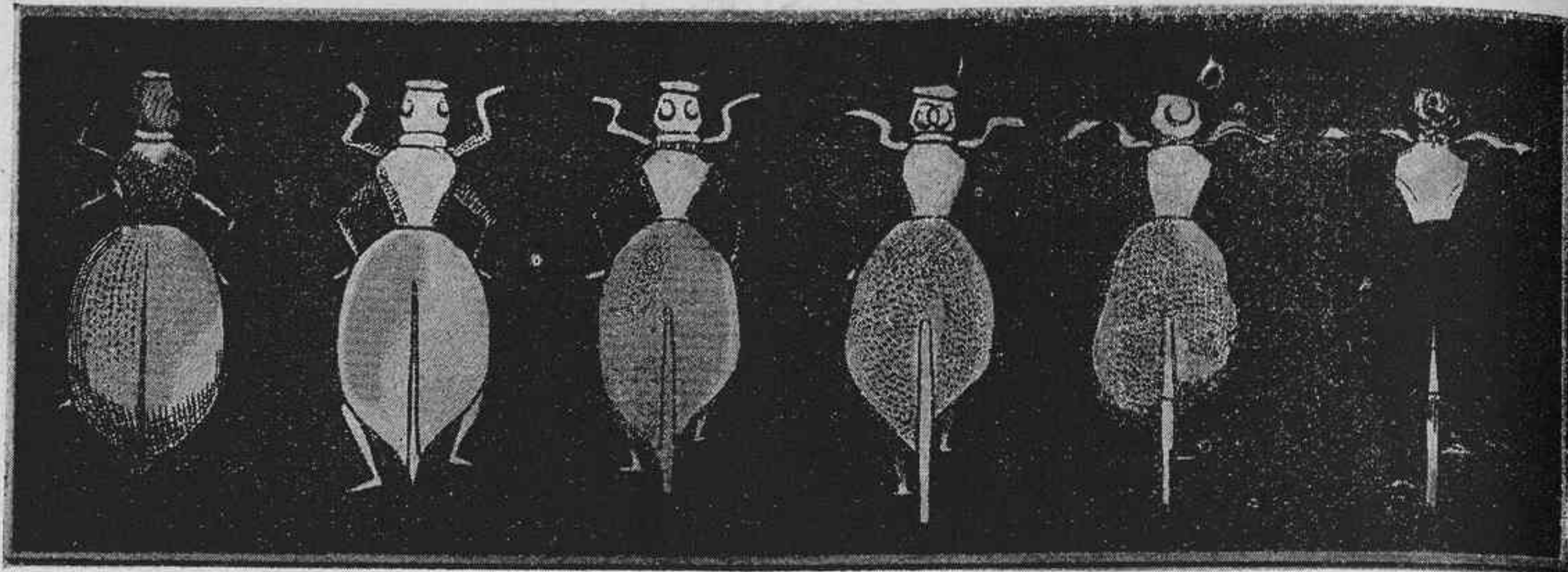
I

FORA DE CONCURS

Al company de xaradas, en F. Carreras P.

Ja que has obert un concurs de la mateixa manera

TRANSFORMACIÓ

Lo que al principi es *marieta*,
ab tanta pressa 's varia

que acaba per ser *Maria*
y 's passeja en bicicleta.

que podias havé obert,
un calaix ó una portella
(inspirat en el que jo
vaig obrir *in illo tempore*)
oferint moneda... falsa
per veure si entre *tercera*
tayfa de *xaradisteros*
algún infelís encerta
la manera d'arreglarte
y *dos hu* cap lo projecte
de trobar una pubilla
rica, guapa,.. y *otras hierbas*,
sense mostrarme *total*,
dech dirte, company Carreras,
que molt poca *idem* farás
si has de refiar-te d'aquesta
manera de trobar dona
digna de la talla teva.

No obstant, jo que tan sols tinch
el *quart* de fer *xaradetas* (?)
y dos ó tres ulls de poll
que 'm fan veure las estrellas,
hu tres teva pretensió
vull concorre, ab l'advertencia
de contarme á mí *hors concurs*
es á dir: fora de rengle.

Per lo tant, si una xicota
trobas que t' *hu-dos-tercera*
y sas prenas personals
y totas las altras prenas
t' agradan, res més senzill
al punt com fèrtela teva.

¿De quin modo dius? ¿encare
no hi atinas?... Donchs comensas
per... ¡malvinatje! Ara 'm cridan
que vaji á dinar depressa
ó sino ja trobaré
la escudella tota freda;
ab aixó, feste la... tria
per no dirtho en altres termes;
davant d'aquests dos assumptos
opto pel plat d'escudella.

J. STARAMSA.

II

Un-invers mineral es;
la *segona* una vocal,
nota musical la *tres*
y nom d'un arbre 'l *total*.

PEPET PANXETA.

ANAGRAMA

—¿Cóm no t'agrada l'hivern?—
deya la *Tot* á en Marsal.

—Perque perdo molt la *tot*
y casi sempre estich mal.

SISKET D. PAILA.

TRENCA CLOSCAS

SRA. ADELA MULSÉS

Formar ab aquestas lletras degudament combina-
das lo titul de un drama catalá.

RICARDO MORAN.

LOGOGRIFO NUMERICH

3—Vocal.
2 8—Musical.
8 4 6—Poble catalá.
6 3 4 7—Idem.
8 4 7 5 6—Idem.
7 8 4 4 5 6—Idem.
6 3 2 5 4 8 6—Idem.
1 2 3 4 5 6 7 8—Idem.
7 3 4 7 3 6 8—Idem.
8 2 1 8 2 4—Idem.
1 3 4 5 6—Idem.
7 3 6 7—Idem.
2 5 6—Idem.
4 5—Musical.
1—Consonant.

B. NAT.

INTRINGULIS

Buscar un nom que anantli treyent una lletra del
darrera dongui los següents resultats:—Primer:
port notable.—Segón: en los edificis.—Tercer: mine-
ral.—Quart: pronóm.—Quint: consonant.

R. ESLUSAUS.

GEROGLIFICH

II : II
II
F A
T R A B A L L
armas
S A

J. MORET DE GRACIA.

Antoni López, editor, Rambla del Mitj, 20.

A. López Robert, impresor, Asalto, 63.—Barcelona

ANTONI LOPEZ, Editor, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola, Barcelona. Correu: Apartat número 2.

Album de fotografías inéditas de la famosa montaña Catalana con un resumen histórico y los itinerarios útiles al viajero.

La obra va ricamente encuadernada á la inglesa con planchas en negro y metal.

Precio: DOS pesetas

NOVEDADES

EL PAJARO VERDE

POR
Juan Valera
Tomo 6.º de la *Biblioteca Mignon*.

Precio Ptas. 0'75

DAFNIS Y CLOE

6
LAS PASTORALES DE LONGO

POR
Juan Valera
Nueva edición. Ptas. 3.

LA
POESIA LIRICA

EN CUBA
POR
Martín González del Valle

Precio 3 pesetas.

TIK-NAY

(EL PAYASO INIMITABLE)
por Eduardo Zamacois. Precio 2 pesetas

LA FAMILIA ASPARÓ

NOVELA DE COSTUMS DEL NOSTRE TEMPS
per Dolors Moncerdá de Maciá. Ptas. 3

NOVAS

BREU COMPENDI

DE
LA HISTORIA DE LA LITERATURA CATALANA

per Norbert Font y Sagué.
Preu: UNA pesseta.

LO

CASTELL-BISBAL

APUNTACIONS HISTORIQVES DE LA EDAT MITJA,
per F. Carreras y Gandi
Preu: UNA pesseta.

Nova edició dels SINGLOTS POÉTICHS ab ninots de SERAFÍ PITARRA

VAN PUBLICATS

La butifarra de la llibertat.
La Esquilla de la Torratxa.
Lo cantador.
Lo castell dels tres dragons.
¡Cosas del oncle!

Ous dels dia.
Las píldoras de Holloway.
Si us plau per forsa.
Un mercat de Calaf.
Un barret de riallas.

La venjansa de la Tana.
La vaquera de la piga rossa.
Las carbassas de Monroig.
En Joan Doneta.

Preu de cada Singlot 2 ralets

Dintre pochos días sortirá

LO PUNT DE LAS DONAS

Singlot 15 |
Obra 3.ª del tomo 2.ª

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l'import en libransas del Giro Mútuo ó bé en sellos de franqueig al editor Antoni López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebra á volta de correu, franca de ports. No responém d'extravíos, no remetent además 1 ral pel certificat. Als corresponsals de la casa, se 'ls otorgan rebaixas.

TOQUÉM Y TOQUÉM

— ¡Ep! Poch á poch, noy: aquestas bromas no las admeto... sino al restaurant